

ماهیت و آثار بیمه

(بررسی تطبیقی در حقوق ایران و فقه مذاهب اسلامی)

مؤلف

سید محمد حسین پور موسوی

انتشارات قانون یار

۱۴۰۲

سرشناسه	:	پورموسوی، سید محمدحسن، ۱۳۷۲-
عنوان قراردادی	:	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	:	ماهیت و آثار بیمه: بررسی تطبیقی در حقوق ایران و فقه مذاهب اسلامی / مولف سیدمحمدحسن پورموسوی.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۸ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۶۱۷-۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه.
عنوان دیگر	:	بررسی تطبیقی در حقوق ایران و فقه مذاهب اسلامی.
موضوع	:	حقوق بیمه -- ایران Insurance law -- Iran حقوق بیمه (فقه) -- ایران Insurance law (Islamic law) -- Iran
رده بندی کنگره	:	۹۹۸KMH
رده بندی دیویی	:	۵۵۰.۸۶/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۱۸۷۸۴۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیا

انتشارات قانون یار

ماهیت و آثار بیمه

(بررسی تطبیقی در حقوق ایران و فقه مذاهب اسلامی)

تألیف: سیدمحمدحسن پورموسوی

ناشر: قانون یار

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۶۱۷-۹

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات قانون یار می باشد)

دفتر مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، مرکز پخش قانون یار ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار.....
۱۳	مقدمه.....

فصل اول

۱۷	کلیات و مفاهیم.....
۱۷	بخش اول: تاریخچه بیمه.....
۱۸	بند اول: پیشینه تاریخی بیمه قبل از اسلام.....
۱۹	بند دوم: پیشینه تاریخی بیمه در عصر اسلام.....
۲۳	بند سوم: پیشینه تاریخی بیمه در قانون ایران.....
۲۵	بخش دوم: نگاهی به مفاهیم اولیه موضوع.....
۲۵	بند اول: تعریف لغوی واصطلاحی بیمه.....
۳۰	بخش سوم: تعریف لغوی واصطلاحی عقد.....
۳۰	بند اول: عقد در لغت.....
۳۰	بند دوم: عقد در اصطلاح.....

فصل دوم

۳۵	بررسی و تحلیل حقوقی ماهیت بیمه.....
۳۵	بخش اول: ماهیت بیمه در فقه مذاهب اسلامی.....
۳۵	بند اول: دیدگاه فقهای اهل سنت.....
۴۲	بند دوم: بررسی و شناخت بیمه اجتماعی.....
۴۸	بند سوم: بررسی بیمه تجاری.....
۵۲	بخش دوم: دیدگاه فقهای امامیه در خصوص بیمه.....
۵۲	بند اول: قائلین به غیر مستقل بودن عقد در بیمه.....
۷۰	بند دوم: قائلین به مستقل بودن عقد در بیمه.....

- بخش سوم: نقد قائلین به غیر مستقل بودن عقد بیمه و ادله قول اقوی..... ۷۶
- بند اول: نقد قائلین به غیر مستقل بودن عقد در بیمه..... ۷۶
- بند دوم: ادله قائلین به مستقل بودن عقد در بیمه..... ۸۳
- بخش چهارم: تطبیق مقررات بیمه با فقه اسلامی..... ۸۹
- بند اول: نوع مقررات بیمه در فقه و تطبیق بیمه بر تعریف عقد..... ۸۹
- بخش پنجم: تطبیق بیمه با قواعد عامه فقهی..... ۹۴
- بند اول: بیمه وقواعد فقهی..... ۹۴
- بند دوم: بیمه و اصول..... ۱۰۶
- بخش ششم: ماهیت عقد بیمه و مقررات مربوطه در حقوق ایران..... ۱۰۷
- بند اول: ماهیت قرارداد بیمه در حقوق ایران با دیدگاه های حقوقی بیمه..... ۱۰۷
- بند دوم: ادله دیدگاه های حقوقی بیمه..... ۱۳۰

فصل سوم

- بررسی و شناخت آثار مقررات بیمه..... ۱۳۷
- بخش اول: مقررات بیمه در حقوق و فقه..... ۱۳۷
- بند اول: اوصاف حاکم بر عقد بیمه..... ۱۳۷
- بخش دوم: صورت عقد بیمه..... ۱۴۴
- بند اول: عناصر اصلی قرارداد بیمه..... ۱۴۴
- بند دوم: موضوع قرارداد بیمه..... ۱۵۲
- بند سوم: عوضین قرارداد بیمه..... ۱۵۳
- بخش سوم: مسئولیت بیمه در انواع جنایات..... ۱۵۴
- بند اول: جنایت عمدی..... ۱۵۴
- بند دوم: جنایت شبه عمد..... ۱۵۵
- بند سوم: جنایت خطای محض..... ۱۵۶
- بخش چهارم: راه های توسعه بیمه..... ۱۵۹

پیشگفتار

فقیهان و اندیشمندان اسلامی، اعم از شیعه و سنی، متفقاً به مشروعیت بیمه‌های تعاونی فتوا داده‌اند. اما در مورد بیمه‌های خصوصی یا بازرگانی، اعم از بیمه‌های اشیاء و اشخاص، اختلاف نظر وجود دارد؛ اکثریت فقهای شیعه، بیمه اشخاص را صحیح و شرعی می‌دانند، اگرچه راه‌هایی را که پیموده‌اند، متفاوت است. با توجه به مطالب موجود و ابهاماتی که در مورد این مسئله وجود دارد ما در این کتاب به بررسی تطبیقی ماهیت بیمه در حقوق ایران و فقه مذاهب اسلامی و همچنین بررسی آثار آن پرداختیم. با این تطبیق در می‌یابیم که ماهیت بیمه عقد است، هرچند در فقه شیعی از جهت استقلال و عدم استقلال آن اختلاف نظر وجود دارد، لکن در حقوق چنین اختلافی به نظر نمی‌رسد و از طریق این تطبیق و بررسی می‌توان به اشکالات و شبهاتی در خصوص بیمه در فقه و حقوق رسید که اکثر این اشکالات قابل پاسخگویی نیز می‌باشد. در این کتاب در می‌یابیم که بیمه، عقدی مستقل و لازم است و همانند عقود لازمه از یک طرف مشمول ادله عامه می‌باشد که طرفین ملزم به محترم شمردن آن می‌باشند و از طرف دیگر باید شرایط کلی صحت عقد از قبیل: قصد و رضا، اهلیت و... در انعقاد قرارداد بیمه ملحوظ شود. بیمه نیز همانند سایر عقود، نیاز به قرارداد دارد که به اصطلاح فقهی باید به صورت ایجاب و قبول بین بیمه‌گر و بیمه‌گذار جاری شود. همچنین طبق قوانین موجود (مواد ۲۱ و ۲۲ قانون بیمه) ماهیت بیمه از منظر حقوق، مسئولیت مدنی است که هدف از آن جبران خسارت است نه ایجاد سود. با قرار دادن مسئولیت به عنوان ماهیت، بیمه قانون‌گذار به دنبال توسعه حمایت‌های بیمه‌ای می‌باشد و با این بیان بیمه شامل مسئولیت در خصوص

جنايات هم می شود و یکسان بودن ديه زن و مرد، عدم تأثیر مذهب در پرداخت ديه، پرداخت خسارت معنوی و... از موارد آثار عملی بیمه به شمار می آید و برای توسعه بیمه باید به دنبال رفع نواقصی که بدان میپردازیم باشیم. به هر صورت در این کتاب به دنبال پاسخ به سوالات و خلاء های زیر هستیم:

- سؤال اصلی مطروحه بیان می دارد ماهیت و آثار بیمه در حقوق ایران و فقه مذاهب اسلامی چیست؟

سوالات فرعی نیز بدین شرح هستند:

- سؤال اول: ماهیت بیمه در حقوق ایران و فقه مذاهب اسلامی چیست؟
- سؤال دوم: آثار بیمه در حقوق ایران و فقه مذاهب اسلامی چیست؟